

Yttrande angående Vårt gemensamma ansvar för unga som varken arbetar eller studerar (SOU 2018:11)

Folkbildningsrådet har beretts möjlighet att lämna remissyttrande på rubricerat slutbetänkande.

Folkbildningsrådet har inget att invända mot de föreslagna ändringarna men lämnar kompletterande synpunkter.

Sammanfattning

- Folkbildningsrådet stödjer samtliga av samordnarens förslag som rör kommunernas aktivitetsansvar för att stärka förutsättningarna att erbjuda unga likvärdiga insatser och stärka kvaliteten i insatserna.
- Folkbildningsrådet stödjer också samtliga av samordnarens förslag för att förbättra samverkan och samordna stödet för unga upp till 25 år.

Avslutande vägledningssamtal med information

För elev som avslutar gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan i förtid föreslås att ett vägledningssamtal genomförs eller att skriftlig information lämnas om vad som behöver kompletteras för att nå en komplett utbildning på gymnasienivå och var detta kan göras. Folkbildningsrådet ser detta som mycket viktigt men vill betona vikten av att erbjuda båda dessa alternativ. Ett vägledningssamtal innehåller givetvis denna information, men har också ett annat bredare syfte. Det kan dock dröja innan en studerande tar steget att komplettera de avbrutna studierna. Att också erbjuda en skriftlig

dokumentation över vad som behöver kompletteras och hur det kan göras skulle troligtvis höja kvaliteten på vägledningssamtalet och dessutom ge något som den unge bär med sig och kan ta till sig igen när behovet uppstår.

Folkbildningsrådet vill också poängtera vikten av att informationen om vad som behöver kompletteras också ska innehålla information om hur komplettering kan göras inom olika utbildningsformer och därmed innehålla information både om komvux och om folkhögskola.

Självklart är det viktigt att också folkhögskolor genomför motsvarande vägledningssamtal och ger skriftlig information då studerande avbryter behörighetsgivande folkhögskolestudier i förtid.

Det är en viktig utmaning att samarbeta - trots olika synsätt, uppdrag, roller och förutsättningar

Det krävs ömsesidigt förtroende och ett lösningsorienterat förhållningssätt vid samarbete kring unga som varken arbetar eller studerar. Både folkhögskolor och studieförbund vill vara med i detta samarbete och vill spela en aktiv roll i det samlade stödet till unga. Folkbildningen har mycket att bidra med.

Det är därför viktigt att ansvarsfördelningen, mellan kommun och arbetsförmedling, tydliggörs och att samverka med folkhögskolor och studieförbund synliggörs i lokala överenskommelser om samverkan.

Folkbildningsrådet vill också betona vikten av att folkhögskolan som utbildningsform blir ett av möjliga utbildningsalternativ.

Folkhögskolorna kan också bidra till arbetsförmedlars och kommunala vägledares kompetensutveckling gällande allt som rör utbildningsformen folkhögskola.

Folkbildningsrådets kompletterande synpunkter

Det finns generellt, i arbetet med unga vuxna, för lite kunskap om utbildningsformen folkhögskola som alternativ

Många som samordnaren har haft dialog med har lyft fram betydelsen av alternativa utbildningsvägar på komvux och folkhögskola för dem som avbryter sina gymnasiestudier eller behöver komplettera sina studier i

efterhand. Statistiken visar dock att dessa insatser används sparsamt även om många vittnar om att både komvux och folkhögskolor är viktiga alternativ.

En del ser också behov av att kunna erbjuda folkhögskolestudier för unga under 18 år i vissa fall, vilket verkar vara svårt att få till i dag. Detta trots att regeringen våren 2018 förtydligade att kommuner och folkhögskolor kan komma överens om att erbjuda ungdomar, som har hoppat av gymnasiet, en plats på folkhögskolan istället. Studieplatserna finansieras i så fall genom kommunala medel, då statsbidrag ej kan utgå förrän det år den studerande fyller 18 år.

Folkhögskolan och folkbildningen har mycket att bidra med

Alla folkhögskolor anordnar allmänna kurser för dem som är 18 år och som saknar grund- eller gymnasieutbildning. Allmän kurs kan också göras på uppdrag av kommunen inom kommunens aktivitetsansvar för dem som är yngre än 18 år.

Regeringsuppdraget Studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) har visat på goda resultat och blivit en permanent åtgärd i samarbete med arbetsförmedlingen.

En viktig grund i folkhögskolepedagogiken är mötet mellan deltagare från olika bakgrunder och med skilda förutsättningar. Balansen mellan det socialpedagogiska och det bildningspedagogiska måste dock bibehållas. Om folkhögskolan ska kunna stötta en resurssvag grupp behövs det motsvarande utbildningsplatser för resursstarka. Detta kräver en stark och stärkt grundfinansiering så att resurser finns för personalens kompetens.

Även studieförbunden kan bidra i arbetet med unga som varken arbetar eller studerar. Om medel ges för studiemotiverande och uppsökande verksamhet i studieförbundens regi i kommuner med hög arbetslöshet kan studieförbunden vara en viktig del i utbildningskedjan för unga som varken arbetar eller studerar.

Matchningsinsats inom folkbildningen kan bidra med erfarenheter

Under åren 2016–2018 har några folkhögskolor och studieförbund getts tillfälle att medverka i ett delprojekt inom *Vägar framåt – regeringens strategi för unga som varken arbetar eller studerar: Matchningsinsats inom*

folkbildningen. Insatser har genomförts av folkhögskolor och studieförbund som komplement och stöd till den ordinarie verksamhet som arbetsförmedling, försäkringskassa och vuxenutbildning bedriver.

De matchningsinsatser som genomförts under de tre projektåren handlar bland annat om förstärkt studie- och yrkesvägledning, olika metoder och former för arbetsmarknads- och utbildningsinformation, förstärkta kontakter med näringsliv, arbetsliv och föreningsliv i form av studiebesök, praktik och jobbskuggningar, uppsökande verksamhet för att nå ”hemmasittare” och kunna ge dem individuellt stöd samt lokalt nätverkande kring målgruppen.

Projektet kommer slutrapporteras i början av 2019. Slutrapporten kommer förhoppningsvis att innehålla olika metoder och verktyg men också bra inspel till hur man kan samarbeta runt de unga. Redan idag visar erfarenheterna från projektet på stora behov vad gäller matchning och vägledning och att folkhögskolor och studieförbund har mycket att bidra med.

ESF-projekt om metodutveckling inom folkbildningen

Folkbildningsrådet har nyligen beviljats 22 miljoner i bidrag från Europeiska Socialfonden, svenska ESF-rådet, för att utveckla metoder för att unga och (?) nyanlända ska fullfölja sina studier på folkhögskola. Folkhögskoleprojektet kommer att genomföras tillsammans med sex folkhögskolor i Skånes, Västmanlands, Östergötlands, Stockholms, Västerbottens och Västra Götalands län. Projektet som kallas FAMN, *Folkhögskola som arena för metodutveckling med nyanlända*, ska pågå i tre år med start 2019. Syftet är att utarbeta, kvalitetssäkra och sprida metoder och modeller för att unga nyanlända mellan 15 och 24 år ska kunna fullfölja behörighetsgivande studier på folkhögskola.

Det är ett erkännande för folkhögskolan som utbildningsform och en möjlighet att utveckla och sprida folkhögskolans arbetssätt. Folkhögskolorna har lång erfarenhet av att arbeta med unga nyanlända i till exempel studiemotiverande folkhögskolekurs och etableringskurs på folkhögskola. De har en kompetens att möta utsatta grupper som har behov av att studera vidare. Alla folkhögskolor som deltar i projektet har erfarenhet av att arbeta med unga nyanlända på olika sätt, och de har goda kontakter med

lokalsamhälle, kommun och arbetsförmedling. Att de representerar sex olika län ger projektet en geografisk spridning.

Folkhögskolorna kommer tillsammans med Folkbildningsrådet att utveckla arbetssätt för att underlätta övergång från språkintröduktion och till allmän kurs på folkhögskola. Projektet kommer att fokusera på att utveckla folkhögskolans pedagogik i arbetet med unga nyanlända och tillvarata erfarenheter från liknande verksamheter, som till exempel Folkhögskolespåret.

Det finns ett stort behov av att förstärka studie- och yrkesvägledningen

Folkbildningsrådet vill betona vikten av en sammanhållen vägledningsverksamhet för unga vuxna, med olika aktörer, där olika expertkunskaper knyts samman med utgångspunkt i individens behov. Det är viktigt att det utvecklas en struktur för samverkan för att undvika personberoende som kan leda till att befintlig samverkan lätt faller samman vid organisations- eller personalförändringar. För vägledningen till vuxna krävs ett delat huvudansvar mellan arbetsförmedling och kommun, men också samverkan med andra aktörer, exempelvis folkhögskolor och studieförbund.

Den sammanhållna studie- och yrkesvägledningen för vuxna behöver vara oberoende och utbildningsformsneutral. För detta krävs en nationell strategi för vägledning och ett nationellt ansvar för en samlad digital utbildnings- och arbetslivsinformation. En nationell struktur för studie- och yrkesvägledning kan delas upp i tre delar:

- dels en samlad nationell digital utbildnings- och arbetslivsinformation med samlade enklare vägledningsverktyg,
- dels en nationell personlig studie- och yrkesvägledning som kan fungera digitalt via telefon, chat och mail, gärna i kombination med den samlade utbildningsinformationen,
- dels en lokalt baserad fördjupad studie- och yrkesvägledning i varje kommun där både kommunal vuxenvägledning, folkhögskola, arbetsförmedling, CSN och försäkringskassa kan samarbeta.

En nationell utbildningsinformation ska tillgängliggöra folkhögskolans hela utbildningsutbud, det vill säga både folkhögskolans ordinarie utbildningsutbud och de olika regeringsuppdragen; Studiemotiverande

folkhögskolekurs, Etableringskurs och Bristyrkeskurs samt Sfi på
folkhögskola.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner
Generalsekreterare